

La sentència del judici contra Trapero i la cúpula d'Interior

written by Lluís Busquets | 24 d'octubre de 2020

1. PROLOGÒMENS

Vaig seguir les 31 sessions del judici a **J. L. Trapero** i la cúpula d'Interior, que va tenir lloc a San Fernando de Henares el passat gener-març fins al confinament. Després continuà i quedà llest per sentència el 20-VI. En vaig fer la crònica aquí mateix. Quan els fiscals **Rubira** i **Carballo** (i els vaig qualificar, per ser educat, dient que no em semblaven pas els primers de la classe) van començar dient que donaven per provats els fets del Judici del Suprem, la presidenta de la Sala Segona, **Concepción Espejel**, els va parar els peus: aquell era un altre judici; no s'havia d'encaixar en el del Suprem contra els líders independentistes i es donarien validesa als fets que s'hi provessin, i no d'altres. El judici de l'Audiència Nacional (AN) era autònom; no s'havia d'encaixar amb fòrceps al del Tribunal Suprem (TS).

Volent fer les coses bé, es va posar la soga al coll. Esposa d'un coronel de la GC, era la guardiana de la condemna de la cúpula dels ME. Si Trapero era absolt, no sols a amics del seu marit (de **Baena** a **Pérez de los Cobos**) quedarien en entredit, sinó que els Mossos d'Esquadra (ME) apareixerien com un cos policial més modern i eficaç –pel fet d'emprar la mediació abans de la intervenció– que no pas les FCSE que passen a l'acció contundent sense mediació de cap mena. I, no: es tractava de seguir desprestigiant els ME, que havien agafat massa ínfules amb l'èxit de l'atemptat terrorista de l'agost del 2017. A més, la sentència de **Marchena** quedaria en dubte i qüestionada, amb la policia absoluta i el conseller **J. Forn**, que la regia, a la garjola. No. L'absolució era impensable.

Encara que el ponent fos el progressista **Ramon Sáez Valcárcel**, un dels millors penalistes d'Espanya, a qui d'altres magistrats barren l'accés al TS? Sí, encara que ho fos. Ell va absoldre els joves que van bloquejar el Parlament del 2011 a la AN en primera instància, però Marchena ja els acabà condemnant al TS. A més, posarien a l'altra banda de la taula un jutge conservador com **Francisco Vieira** per no errar el tret. Tot la mar de ben planificat. Estava cantat que la sentència seria per 2 a 1.

Tanmateix, la Sala segona va topar amb una advocada com **Olga Tubau** que va saber aïllar milimètricament el que eren fets provats del que eren suposicions, conjectures o percepcions. Ho vaig explicar: els fiscals anàvem de bòlit. Marchena no va voler acarar Pérez de los Cobos amb **Ferran Lòpez**, el segon dels ME, per saber qui havia donat permís per actuar a les FCSE separatament i autònoma dels ME: fou un covard. Tubau ho va fer dir a de los Cobos: **José Antonio Nieto**, Secretari d'Estat, un home que, per cert, ha sortit impune de tot l'afer. I la sala va topar amb un jutge capaç d'escriure una sentència antològica, seguint els fets provats cronològicament i primmiradament (començant pel 20-IX, seguint pels mandats de fiscalia i per la interlocutòria de **Mercedes de Armas** del 27-IX, on es demanava respectar la «convivència ciutadana», i acabant l'1-0), rebutent, punt per punt, la hipòtesi acusatòria. Resultat? **Vieira**, seduït per la manera de fer de Sáez, votà, al seu costat. El 2-1 que alguns crèiem que es decantaria pel bàndol conservador, el passat 20-X va ser a l'inrevés. Em vaig equivocar. *O felix culpa, quae talem ac tantum meruit habere absolutionem!*

M'he llegit les 96 pàgines de la sentència escrita a un espai. Una delícia per als qui vam seguir el judici dels líders del procés i la podem comparar amb la sentència de Marchena. Per a un llec com jo, ha estat el primer que m'ha cridat l'atenció. Llenguatge clar i escarit, auster, sense supòsits, ni ironies ni judicis de valor ni cites (només menciona el Codi Penal

per esmentar els delictes de sedició i desobediència i les costes!). Recórrer-la no serà fàcil: tota ella es basa en fets provats i en fonaments jurídics.

Seguim-la una mica, perquè és una sentència que no es deixa res al tinter (fins afirma sense més que la declaració de **Millo**, feta un cop trencada la coordinació, fou equivocada) ni diu una paraula de més (bé que se'n poden inferir moltes contra la sentència de Marchena). De la manifestació del 20-IX, per exemple, davant de la Conselleria d'Economia, l'actuació del Major «**no fue de colaboración con los independentistas, sino que afrontó la situación de un modo que evitó graves daños**». Un exemple lacònic: a les 14:56 arribà la informació que els manifestants exaltats davant la seu d'Economia volien «*“acceder al interior del edificio” (información que no se correspondía con la realidad)*». Punt i a cap. Del cèlebre i anònim document EnfoCats i de l'agenda Moleskine, on s'hi llegia que per a Trapero sols hi havia una legalitat, més que d'un indicati acusatori, diu, és un contra-indici; i qualifica així d'altres actuacions lloables dels ME, com l'actuació a Unipost. Trenca els arguments de fiscalia quan prova que ni Trapero fou nomenat per adaptar els ME als fins independentistes ni es va reunir mai en secret amb el president Puigdemont com s'inventà Baena ni formava part de cap comitè executiu del procés. En definitiva, el 20-IX Trapero «*apoyó a la comisión judicial facilitando la salida de la letrada*» i enalteix les intervencions fetes amb mediació: no pot es incriminar Trapero pel fet de dir a **J. Sánchez** que fes de mediador. I, encara, el 23-IX «*reprobó las declaraciones del Conseller de Interior, de quien dependían orgánicamente, afirmando su compromiso con la ley y las decisiones de los jueces*». La sentència explica les reunions del 26 i 28 amb el President (que **Puigdemont** oblida en el seus dos llibres), a més de la Junta de Seguretat del mateix dia, on, davant de Nieto, li manifestà que els mossos «*cumplirien la llei i les decisions dels jutges*».

Sobre l'1-0, a B1 2.2.2.2) deixa clar que, d'una banda, van operar les FCSE «en algunos centros frente a quienes impedían el acceso y clausura de la votación, siguiendo la Instrucción del Secretario de Estado de Seguridad del Ministerio del Interior» i, de l'altra, els ME, amb uns agents que «observaron las Pautas de Actuación y lo que, según sus mandos, habían acordado en las reuniones de coordinación con el Director del Gabinete de la Secretaría de Estado». L'acord del 29-IX era que FCSE actuarien només a requeriment dels ME, però, a les 8 del matí de l'1-0, ja actuaven pel seu compte d'acord amb una instrucció del Secretari d'Estat, Sr. Nieto, que permetia intervenir de 2/4 de 8 a 10 del matí, «incluso antes de que los centros abrieran sus puertas» si es valorava l'actuació dels ME com a ineficient, inadeguada i ineficaç. (D'això, Marxena, ni flairar-ho, i va tenir Nieto al davant.) Deixa meridianament clar que la coordinació de de los Cobos va ser un fracàs i assegura no afegir res a la prova de càrrec pel fet «que vino a sostener que había una complicidad entre el Sr. Trapero y los responsables del proceso separatista» (B1 7). No dona per provat que el Major donés instruccions pel seguici d'altres cossos policials i dona versemblança al fet que el 27-0, dia de la declaració d'Independència, el Major es posés a disposició del TSJC i de la Fiscalia per si calia detenir el govern.

Demolidor el darrer punt dels fets provats: «No se ha acreditado que los Sres. Soler Campins, Puig i Casañas y Trapero Álvarez y la Sra. Laplana Cocera, en el ámbito de sus competencias respectivas, hubieran tratado de impedir o dificultar el cumplimiento de las resoluciones del Tribunal Constitucional, del Tribunal Superior de Justicia de Cataluña o de la Fiscalía Superior de la Comunidad Autónoma. Tampoco resulta que se hubieran puesto de acuerdo con quienes lideraban el proceso independentista ni que hubieran apoyado sus actos propiciando la pasividad de la policía autonómica» (13). L'actuació obeïa en una ponderació d'interessos amb la finalitat de minimitzar danys. (Marchena que s'ho faci mirar.)

En l'apartat 5 de B.1.2.2.2: diu: «en la ponderación de los intereses en juego (integridad de las personas, alteración del orden público, cumplimiento del mandato judicial), el jefe policial no debía poner como única finalidad de su actuación impedir a toda costa el referéndum». I encara: «La prudencia ante una situación tan extraordinaria, aunque posibilitara la celebración del referéndum ilegal y favoreciera la estrategia independentista, no puede ser considerada como una cooperación a la sedición o como una desobediencia a los mandatos judiciales. El uso de la fuerza contra ciudadanos indefensos, contra personas mayores, contra familias enteras, no podía ser, en esta situación, la solución para imponer el acatamiento al ordenamiento jurídico, aunque fuera legítimo».

2. ABSOLUCIÓ I CONSEQÜÈNCIES

Hem vist com la sentència de **Ramón Sáez Vallcàrcel** deixava clar, en el darrer dels fets provats (13), que els Srs. **Soler Campins, Puig i Casañas, Trapero Álvarez** i la Sra. **Laplana** ni havien intentat dificultar el compliment de les resolucions del TC, el TSJC o la Fiscalia Superior de Catalunya, ni que s'havien posat d'acord amb els líders del procés independentista ni havien recolzat els seus actes propiciant la passivitat de la policia autonòmica.

Pel que fa al Major, conclou així: «Como conclusión la prueba desacredita la hipótesis de que el acusado Sr. Trapero se hubiera puesto de acuerdo con los responsables del proyecto independentista, comprometiendo al cuerpo de Mossos d'Esquadra, para impedir por medio de un alzamiento público y tumultuario las resoluciones del Tribunal Constitucional, del Fiscal Superior y de la Magistrada Instructora del Tribunal Superior. Tampoco se corresponde con el resultado de la actividad probatoria, de la que hemos dado cuenta, que, aun sin acuerdo, hubiera tratado de desobedecer o de incumplir tales resoluciones» (B.1.3).

M'he mirat per sobre vot particular de la senyora **Espejel** (461

pàgines, farcides de mails), que segueix condemnant Trapero i Soler per sedició. Suaran tinta els fiscals, perquè està plena de reproduccions de documents amb molt poques valoracions dels fets. Poden recórrer a la Sala d'Apelació de l'AN i, després, al TS (però, llavors, no podria tornar a prendre el cas Marchena, com s'ha dit, perquè està contaminat). En canvi, m'he tornat a mirar amb detenció alguns paràgrafs de la sentència de **Marchena**, que considera demostrat que els ME havien col·laborat amb el govern per fer possible el referèndum (8.2), malgrat deixi en les boires quan hi va a ver exactament un alçament públic i tumultuari. Davant la sentència de Sáez, servidor, si fos Marchena, no dormiria tranquil i em veuria superat: l'esperen els tribunals europeus.

Aquesta sentència té conseqüències de gran calat. En vull enumerar tres de negatives i tres de positives. Entre les primeres, la primera bufetada és per a la Magistratura. Sáez ha elaborat una sentència d'estil europeu com la del tribunal d'Slevig-Holstein, que veien el dret de manifestació on aquí ho valoraven com sedició. A més, en el judici a la cúpula dels ME es cargolaren dos testimonis (de los Cobos i Baena) i s'arribà al final de tot per saber qui havia donat l'ordre o el permís de carregar el dia 1-0: Nieto, el Secretari d'Estat. La sentència del TS no ho va voler esbrinar perquè Marchena denegà un acarament entre Pérez de los Cobos i Ferran Lòpez, segon dels ME. Però la pregunta és aquesta: com es poden explicar els mateixos fets, comparant les dues sentències, de manera tan diferent? I pitjor: a Espanya els jutges et poden condemnar i absoldre pels mateixos fets i amb les mateixes proves?

La segona bufetada és per a Marchena, Nieto, Pérez de los Cobos i Baena, els informes dels quals han estat tractats de forma absolutament diferent. (Bandejo Nieto i els dos GC, contra els quals faria bé el Conseller d'Interior de pledejar amb ells per perjurs.) Segons la sentència de Marchena, Forn

hauria acceptat els criteris dels ME amb l'excusa de la preservació de la convivència ciutadana d'acord amb la interlocutòria de la jutgessa Mercedes de Armas, «*sin dar cuenta, desde luego, del sentido interesadamente atribuido a tal expresio´n. Con ello disimulaba –siquiera de modo inverosímil– su verdadero propo´sito de que la actuacio´n de los Mossos no constituyera un riesgo para el objetivo delictivo de los coacusados*» (punt 10 de Marchena). (Un mínim comentari de text d'aquestes línies donaria per molt. Amb el «desde luego» i la ironia inclosos, el jutge interpreta a la seva manera –la bona– el concepte de 'convivència ciutadana', que, evidentment, no coincideix amb el dels acusats; per a ell, els acusats en van fer una interpretació *sui generis*, que imposaren als mossos per no córrer el risc que aquests no ho interpretessin de la 'bona' manera i fossin un obstacle al seu objectiu, qualificat de 'delictiu', tot i que votar no és cap delictu. La subjectivitat del jutge hi és palesa. I valgui la digressió.) Per a Marchena, Forn simulà un compliment aparent de les ordres rebudes amb el propòsit de convertir-les en ineficaces: «*la coartada de la insuficiencia de Mossos en cada uno y en todos los centros para cumplir el mandato de la Magistrada del Tribunal Superior de Justicia, se mostro´ con cí´nica notoriedad*», va escriure. Però, si els ME van actuar bé, com diu el ponent Sáez –cosa que Marchena s'ha de menjar amb patates–, i Forn n'acceptà els criteris –considerats bona pràctica per Sáez–, què hi fa encara Forn a la presó?

La tercera bufetada és pel model policial espanyol, que carrega abans de voler cap medicació. La sentència demana un canvi d'actuació de les FCSE (com el que es produí entre els ME). I en aquest sentit la sentència toca fins i tot la política: suggereix que l'1-0, abans de les càrregues contra la ciutadania, l'Estat disposava d'altres mitjans democràtics com el fet de poder declarar l'estat d'alarma.

Per acabar, tres punts positius de la sentència: primer, la defensa a ultrança del dret de manifestació amb referències al

TEDH i del Conveni pel control policial «*de protestas y la dispersión de manifestantes, incluso en reuniones ilegales. La organización de una reunión sin previa autorización no justifica necesariamente su dispersión [...] Porque, en ausencia de actos de violencia de parte de los manifestantes, aunque no hubieran solicitado autorización [...] es importante, dice el Tribunal, que los poderes públicos demuestren cierta tolerancia para que el derecho no quede vacío de contenido*». En aquest sentit, ja em diran què hi fan els Jordis a la presó.

Segon, la ponderació i valoració del model policial del cos de ME, que van saber actuar no sol amb congruència proporció i oportunitat, sinó amb contenció i paciència, com els havia demanar de Armas, per no alterar la convivència ciutadana i amb agents que feien bé d'apartar-se quan arribaven els antidisturbis, ja que ells no n'eren experts. El desprestigi a què s'havia volgut sotmetre els ME, hi queda del tot rescabalat.

Finalment, lligat a l'anterior, l'elogi de la mediació. La sentència troba bé que el Conseller Forn truqués a Trapero perquè Jordi Sànchez fes de mediador. I és que el jutge Sáez fa temps que defensa inserir la mediació dins dels processos penals i encara més amb les víctimes d'accions violentes. Davant d'aquesta sentència, no queden magistrats de bona fe que es preguntin què hi fan els Jordis a la presó? *Actor non probante, reus est absolvendus.*